

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA INTERAKTIV TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA ULARDAN FOYDALANISH

Rahimova Farida Alisher qizi

Andijon davlat Pedagogika instituti magistranti

Annotatsiya: Ushbu Maqola boshlang'ich maktab yoshidagi bolalarni interaktiv o'qitish masalalariga bag'ishlangan. Muallif boshlang'ich maktab yoshidagi psixologik va pedagogik xususiyatlarni hisobga olgan holda boshlang'ich maktab darslarida foydalanish uchun interaktiv usul va texnologiyalarni taklif etadi.

Kalit so'zlar: umumjahon ta'lim faoliyati, interaktiv ta'lim, interaktiv texnologiyalar, boshlang'ich maktab yoshi, interaktiv usul, boshlang'ich umumiy ta'lim.

Interfaol ta'lim, birinchi navbatda, o'qituvchi va talabaning o'zaro ta'siri amalga oshiriladigan dialogli ta'limdir.

Interfaol texnologiyalar-bu o'quv jarayonining barcha ishtirokchilarining o'zaro ta'siriga asoslangan holda talabaning jamoaviy ishda ishtirok etmasligi mumkin bo'lmagan o'quv jarayonini tashkil etish. Interfaol texnologiyalar barcha talabalarni mavzuni muhokama qilish, vazifalarni bajarish, mustaqil ish natijalarini taqdim etishga jalb qilishga qaratilgan. Ularning ishtirokini manfaatdor, g'ayratli, natijalarga erishishga qaratilgan qilish.

Interfaol usul-bu o'quv, biznes, rol o'ynash o'yinlari, munozaralar shaklida talabalarning bir-biri bilan va o'qituvchi bilan o'zaro munosabatlarini tashkil etish qoidalari tizimi. Interfaol o'qitish usullari so'nggi paytlarda turli fanlar darslarida keng qo'llanilmoqda.

Interfaol ta'lim quyidagi xususiyatlarga ega:

- bu talabalarning o'zlari va o'qituvchi o'rtasidagi o'zaro munosabati (to'g'ridan-to'g'ri yoki bilvosita);
- bu "teng" aloqa jarayoni, bu erda bunday muloqotning barcha ishtirokchilari unga qiziqishadi va ma'lumot almashishga, o'z g'oyalari va echimlarini bildirishga, muammolarni muhokama qilishga va o'z nuqtai nazarini himoya qilishga tayyor;
- bu "haqiqat" ni o'rganish, ya'ni bizni o'rab turgan voqelikning haqiqiy muammolari va vaziyatlariga asoslangan o'rganish.

Interaktiv texnologiyalar shartli ravishda to'rt guruhga bo'linadi:

1. Kooperativ ta'limning interaktiv texnologiyalari: - juftlikda o'qitish; - aylanadigan (o'zgaruvchan) uchlik; - ikki - to'rt - barchasi birgalikda; - "karusel".
2. Kooperativ-guruh o'qitishning interaktiv texnologiyalari: - muammoni umumiy doirada muhokama qilish; - "mikrofon"; - tugallanmagan takliflar; - aqliy hujum; - o'qitish - o'rganish; - muammoni hal qilish.
3. Vaziyatni modellashirish texnologiyalari: - simulyatsiya; - soddalashtirilgan sud muhokamasi; - vaziyatlarni rollar bilan o'ynash.

MODERN EDUCATIONAL SYSTEM AND INNOVATIVE TEACHING SOLUTIONS

4. Munozarali masalalarni qayta ishlash texnologiyalari: - usul - matbuot; - "pozitsiyani oling"; - "pozitsiyani o'zgartirish"; - fikrlarning doimiy ko'lami; - munozara; - munozara.

Interfaol ta'lim texnologiyalari juda ko'p.

Har bir o'qituvchi mustaqil ravishda sinf bilan ishlashning yangi shakllarini o'ylab topishi mumkin.

Interfaol ta'limning mohiyati shundaki, deyarli barcha bolalar bilish jarayonida ishtirok etadilar, bilgan va o'ylagan narsalarini tushunish va aks ettirish imkoniyatiga ega bo'ladilar; ularning har biri umumiy muammoni hal qilishda o'ziga xos individual hissa qo'shadi.

Interfaol texnologiyalardan foydalanish menga ta'lim sohasidagi integratsiya tamoyilini hisobga olgan holda va bolalarning yosh xususiyatlariga muvofiq maktab muassasasida o'quv jarayonini qurishga imkon beradi.

Interfaol shakllarning bosqichlari.

- Qiziqtirish.
- Guruhlarga birlashish.
- Guruhda talabalarning o'quv faoliyatini tashkil etish.
- Xulosa qilish
- Guruh yechimlarining taqdimoti
- Ko'zgu

Men sizga boshlang'ich maktab yoshidagi nutqni rivojlantirish uchun qabul qilinishi mumkin bo'lgan ba'zi interaktiv texnologiyalarni taklif qilaman.

Interaktiv "intervyu" texnologiyasi.

Ushbu texnologiya mavzu bo'yicha bilimlarni mustahkamlash va umumlashtirish uchun maqbuldir. Korrespondent bola diagramma kartalaridan foydalangan holda (o'qitishning dastlabki davrida) bolalardan har qanday mavzu bo'yicha intervyu oladi. Ularning konventsional savollarni shakllantirish algoritmi mavjud: - darsda nimani eshitdingiz? - Darsda sizga nima yoqdi? - Siz nimani o'rgandingiz? – Darsda nima qildingiz?

Ushbu texnologiya tufayli bolalar dialogik nutqni faol rivojlantirmoqdalar, bu ularni "talaba - talaba", "talaba - kattalar" o'zaro ta'siriga undaydi.

Keyingi interaktiv texnologiya "televizion kanalidagi reklama". Bolalar guruhlariga bo'linadi, ularning har biri biron bir narsani reklama qilish vazifasini oladi. Bolalar kelishib olishadi (ehtimol ular hatto biror narsani ko'rsatishadi).

"Zanjir" interaktiv texnologiyasi. Ushbu texnologiya menga maktab yoshidagi bolalarda jamoada ishlash qobiliyatini shakllantirishga yordam beradi. Ushbu texnologiyaning asosi har bir ishtirokchi tomonidan bitta muammoni izchil hal qilishdir. Umumiy maqsad, bitta umumiy natijaning mavjudligi hamdardlik va o'zaro yordam muhitini yaratadi, sizni bir-biringiz bilan muloqot qilishga majbur qiladi.

Siz bunday didaktik o'yinlarni o'tkazishingiz mumkin: "zanjir bo'yicha taklif tuzing." Har bir bola so'zni shunday nomlaydiki, semantik jumla paydo bo'ladi. "So'zni

dekodlash". Rasmlar yordamida so'z shifrlangan, bolalar uni navbatma-navbat tuzadilar. "Men boshlayman va siz tugatasiz." Masalan, " men qishni juda yaxshi ko'raman, chunki.....»

"Guruhlarda ishlash" interaktiv texnologiyasi.

Interaktiv ta'lim rejimlarida uch kishilik guruhlariga ustunlik beriladi. "Uchlikda" guruh ishi texnologiyasidan foydalanish barcha bolalar uchun ishlashga imkon beradi.

Ushbu texnologiyaning maqsadi shundaki, har bir bola gapira oladi. Bolalar guruhlariga bo'lingan. Har bir guruhga topshiriq va hikoya yoki ertak sxemasi va mavzu beriladi. Maslahatlashganda, bolalar hikoya yoki ertakni o'ylab topadilar, ulardan qaysi biri va nima deyishini kelishib oladilar.

Interaktiv mashqlar:

"Akvarium". Talabalar 5-6 kishidan iborat guruhlariga birlashadilar. Guruhlardan biri sinf markazida joy oladi, topshiriq oladi, o'qiydi va muhokama qiladi. Qolgan talabalar muhokamaga aralashmaydilar, balki diqqat bilan Tinglaydilar va eslatmalar yozadilar. Vazifani ommaviy ravishda bajargandan so'ng, guruh o'z ish joylarini egallaydi va sinf o'quvchilari munozara jarayonini, ma'ruzachilarning dalillarini muhokama qiladilar. Shundan so'ng, "Akvarium" da boshqa guruh o'rin egallaydi.

"Ikki, to'rt-birga". Talabalarga birinchi navbatda mustaqil ravishda ishlab chiqadigan muammo yoki ma'lumotlar taklif etiladi, so'ngra juft bo'lib muhokama qilinadi, so'ngra to'rtga birlashtiriladi. To'rtlikda qo'shma qaror qabul qilingandan so'ng, masala birgalikda muhokama qilinadi.

"Mikrofon". Talabalar berilgan masala yoki muammo bo'yicha o'z nuqtai nazarlarini bildirishga da'vat etiladi. Sinf mikrofonni taqlid qiladigan narsaga ruxsat beradi. Bunday "mikrofon" ni olgan har bir kishi o'z fikrini aniq va qisqacha bayon qilishi va xulosa chiqarishi kerak.

"G'oyalar sintezi". Ushbu mashq guruhlarda dars topshiriqlarining barcha turlarini bosqichma – bosqich bajarishni o'z ichiga oladi: alohida varaqlarda birinchi guruh birinchi vazifani bajaradi, ikkinchisi ikkinchi va hokazo. bajarilgandan so'ng, birinchi guruh o'z varaqasini ikkinchi guruhga, ikkinchisi uchinchi guruhga va boshqalarga qayta ko'rib chiqish uchun beradi. sinfdoshlar. Ishni boshlashdan oldin siz har bir guruhning samaradorligini baholaydigan ekspert guruhini yaratishingiz mumkin.

"Aqliy hujum". Muammoli masalani hal qilish uchun talabalar iloji boricha ko'proq yo'llar, g'oyalar, takliflarni topishga da'vat etiladi, ularning har biri doskaga yoki qog'ozga o'rnatiladi. Bunday "g'oyalar banki" ni Yaratgandan so'ng, tahlil va muhokama amalga oshiriladi.

"Matbuot" usuli

Ushbu mashq ma'lum bir munozarali masala bo'yicha bayonotni ixcham, ifodali, asosli, ixcham shaklda shakllantirish qobiliyatini rivojlantiradi. "Matbuot usuli" to'rt bosqichdan iborat:

- O'z nuqtai nazaringizni bildirish ("men ishonaman...")
- Fikringizni asoslash ("...beri...")
- O'z nuqtai nazaringizni saqlab qolish uchun misollar va dalillar ("...masalan...")

- Umumlashtirish, xulosalar ("shunday qilib...").

"O'qitish-o'rganish"

Dars materiallari sinfdagi o'quvchilar soniga qarab alohida bloklarga bo'linadi. Talabalar ma'lumotni ishlab chiqadilar va almashadilar, vaqtinchalik juftliklar yaratadilar, shundan so'ng o'quv materiallarini jamoaviy muhokama qilish va birlashtirish amalga oshiriladi.

"Pozitsiyani tanlang". Muammoli savol, ikkita qarama-qarshi nuqtai nazar va uchta pozitsiya taklif etiladi: "Ha" (birinchi jumla uchun), "yo'q" (ikkinchi jumla uchun), "bilmayman, men o'z pozitsiyamni aniqlamadim". Sinf o'quvchilari ma'lum bir pozitsiyani tanlaydilar, uchta guruh tuzadilar, o'z pozitsiyalarining to'g'riligini muhokama qiladilar. Har bir guruhning bir yoki bir nechta a'zolari o'zlarining pozitsiyalari haqida bahslashadilar, shundan so'ng muammoni jamoaviy muhokama qilish va to'g'ri echim tushunchasi mavjud.

"Karusel". Talabalar bir-biriga qaragan holda ikki doiraga joylashtiriladi. Bir muncha vaqt har bir er-xotin ma'lumot, o'z fikrlari bilan almashadilar; shundan so'ng, tashqi doiradagi talabalar aylana bo'ylab keyingi sherigiga o'tishadi. Siz talabalarni mavzu bo'yicha savollar tayyorlashga va davrada so'rov o'tkazishga taklif qilishingiz mumkin.

"Hamkorlikdagi loyiha". Guruhlar bir xil mavzudagi turli xil vazifalarni bajarish ustida ishlamoqda. Ishni tugatgandan so'ng, har bir guruh o'z tadqiqotlarini taqdim etadi, natijada barcha talabalar mavzu bilan tanishadilar.

An'anaviy bilan taqqoslaganda, interaktiv o'quv modellarida biz o'quvchilarning o'qituvchi bilan o'zaro munosabatlarini o'zgartiramiz, shuning uchun:

- o'qituvchining faoliyati talabalar faoliyatiga yo'l ochadi;
- biz talabalar tashabbusi uchun sharoit yaratamiz;
- talabalar to'laqonli ishtirokchilar sifatida harakat qilishadi, ularning tajribasi taqdimotchining tajribasidan kam emas;
- biz tayyor bilimlarni bermaymiz, balki mustaqil qidiruvni rag'batlantiramiz;
- biz ishtirokchilarning axborot muhitining ma'lum bir sohasi bilan o'zaro munosabatlarini tashkil qilamiz;
- biz ishtirokchilarning kasbiy tajribasiga murojaat qilamiz, allaqachon qo'yilgan vazifalarning echimlarini izlashga, mustaqil ravishda yangilarini o'rnatishga yordam beramiz.

Shunday qilib, o'qituvchi tomonidan muammoli qidiruv usullarini o'zlashtirish talabalarning ijodiy va ilmiy-tadqiqot faoliyatini tashkil etishning eng ishonchli usuli va shuning uchun interfaol ta'limdir.

Interfaol rejimda qurilgan darslar talabalar orasida katta qiziqish uyg'otdi, birinchi navbatda, ular darsda odatdagi va biroz zerikarli ish tartibini buzganliklari sababli, har kimga passiv tinglovchi sifatida emas, balki faol ishtirokchi, o'quv jarayonining tashkilotchisi sifatida qolishga imkon berdi.

Interaktiv tarzda olib borilgan darslar menga barcha o'quvchilarni faol ishlarga jalb qilish, har bir o'quvchiga muammolarni hal qilishda ishtirok etish imkoniyatini berish

imkonini beradi, natijada zaiflar o'z qobiliyatlariga ishonch hosil qilishadi, kuchlilar esa o'rtoqlarga materialni tushunishda yordam berishadi. Interfaol ish jarayonida talabalar muloqot qobiliyatlarini, hamkorlik qilish va o'zaro ta'sir o'tkazish qobiliyatini rivojlantiradilar, tanqidiy fikrlashni rivojlantiradilar, bu ularning kelajakdagi kasbiy faoliyati uchun zarurdir.

Interfaol texnologiyalar talabalarning mavzuga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ijodkorlikni rivojlantiradi, turli xil bilim manbalari bilan ishlashni o'rgatadi, ma'lum darajada talabalarning uy vazifalari bilan ortiqcha yuklarini engillashtiradi, ufqlarini kengaytiradi

Darslarda interfaol o'qitish usullarini qo'llash orqali men, birinchi navbatda, o'quv materialini o'zlashtirish jarayonida tashqi muloqot orqali shaxslararo o'zaro munosabatlarni o'rnatish bilan bog'liq yangi imkoniyatlarga erishaman.

Darhaqiqat, sinfdagi o'quvchilar o'rtasida muqarrar ravishda ma'lum shaxslararo munosabatlar paydo bo'ladi; va ularning o'quv faoliyatining muvaffaqiyati ko'p jihatdan ularning qanday bo'lishiga bog'liq. O'quv materiallari asosida talabalar o'rtasidagi o'zaro munosabatlarni mohirona tashkil etish umuman o'quv faoliyati samaradorligini oshirishda kuchli omilga aylanmoqda.

ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Bakhtiyorovich, Ismonov Khurshidbek, and Ruziyev Nuriddin Mukhammadaliyevich. "Pairing, Their Own Aspects and Corresponding Methods of Work with Pairing in the Autocad Software." *International Journal on Orange Technologies* 3.12 (2021): 211-216.
2. qizi Abduraimova, Muazzamoy Abduqodir. "PERSPEKTIVA." *INTERNATIONAL CONFERENCES*. Vol. 1. No. 11. 2022.
3. Xurshidbek, Ismonov, Rustamov Umurzoq, and Abduraimova Muazzamoy. "MARKAZIY VA PARALLEL PROYEKSIYA ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.4 (2022): 70-81.
4. Ismonov, Xurshidbek Baxtiyorovich, and Muazzamoy Abduqodir qizi Abduraimova. "ORTOGONAL PROYEKSIYALAR VA MODELNI KO 'RINISHLARI." *Educational Research in Universal Sciences* 1.3 (2022): 288-296.
5. Qizi, Abduraimova Muazzamoy Abduqodir. "PROJECTION AND AXONOMETRY."
6. Qudratov, R. (2022). "Interaktiv darslar va zamonaviy o'qitish metodlari" — *Journal of Education and Pedagogical Sciences*, 2022.
7. Zhumayev, O. (2020). "Pedagogik innovatsiyalar: Yangi yondashuvlar va holografik texnologiyalar" — *Ta'lim va texnologiya*, 2020.
8. Kuchkarov, R. (2021). "Hologramma texnologiyalarining pedagogik amaliyotda qo'llanilishi" — *Ta'lim va innovatsiyalar jurnali*, 2021 yil, 3-son.
9. Mayer, R. E. (2017). *Multimedia Learning* — Cambridge University Press, 2017.